

บทที่ 3

วิธีวิจัย

3.1 การทบทวน สํารวจ และประเมินกระบวนการผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

- 1) คัดเลือกพื้นที่เพื่อศึกษาสถานภาพของกระบวนการผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง
- 2) ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย กระบวนการผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ข้อมูลเชิงพื้นที่ๆ ข้อมูลสภาพพื้นที่การปลูกและผลิต ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ของพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง
- 3) คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยหน่วยของการศึกษา (Unit of analysis) ในครั้งนี้ คือเกษตรกรบนพื้นที่สูงภายใต้การดำเนินงานส่งเสริมและการจัดการผลผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ทำการปลูกกาแฟอราบิก้าที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ส่งเสริมการปลูกกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 8 แห่ง ทำการการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 80 คน โดย ได้คัดเลือกแต่ละ 10 คน และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ 16 คน ศูนย์ละ 2 คน ดังนี้
 1. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
 2. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโหล่งขอด อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
 3. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ อ.เชียงดาว จ. เชียงใหม่
 4. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
 5. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก
 6. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน บ้านป่าเกี๊ยะใหม่ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
 7. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน บ้านขุนตื้นน้อย อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่
 8. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน บ้านห้วยแห้ง อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

4.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่มย่อยกับเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่ทำการปลูกกาแฟอาราบิก้า 8 แห่ง ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

4.2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Document research) โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่

- กระบวนการผลิตกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง
- ข้อมูลเชิงพื้นที่ๆ ข้อมูลสภาพพื้นที่การปลูกและผลิต ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ของพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาวิจัย

5) ประเมินกระบวนการผลิตกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูง

การตรวจสอบคุณภาพผลผลิตกาแฟในรูปผลสด กาแฟกะลา และกาแฟเมล็ด ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

ตรวจสอบคุณภาพผลผลิตกาแฟในรูปผลสด กาแฟกะลา และกาแฟเมล็ด ของเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 8 แห่ง แห่งละ 10 ราย

- ผลสด โดยการวัดขนาดของผล (ความกว้าง ความยาว) สี และน้ำหนัก
 - กาแฟกะลา โดยการวัดขนาดของกะลา (ความกว้าง ความยาว) ความชื้นและน้ำหนัก
- กาแฟเมล็ด ตามมาตรฐานเมล็ดกาแฟ ได้มีการทำมาตรฐานเมล็ดกาแฟตามมาตรฐานสินค้าเกษตรกาแฟอาราบิก้าตาม มกษ. 5700 /2552 และ 5701/2552 ดังนี้

- คุณภาพทั่วไปจะต้องไม่มีกลิ่นผิดปกติ
- มีสีตรงตามชนิดและกระบวนการผลิตของเมล็ดกาแฟ
- มีความชื้นไม่เกินสัดส่วนโดยน้ำหนักร้อยละ 13 สำหรับเมล็ดกาแฟที่ไม่ต้องเก็บรักษา และ/หรือ ขนส่งเป็นระยะเวลาไม่นาน และมีความชื้นไม่เกินสัดส่วนโดยน้ำหนัก ร้อยละ 12.5 สำหรับเมล็ดกาแฟหรือกาแฟกะลาที่ต้องเก็บรักษา และ/หรือ ขนส่งเป็นระยะเวลานาน
- ไม่พบร่องรอยการเขทำลายเมล็ดกาแฟจากด้วงเมล็ดกาแฟ (coffee bean weevil) ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Araecerus fasciculatus*

การวิเคราะห์คุณภาพผลผลิตกาแฟทั้งด้านกายภาพและคุณภาพขงดื่ม (Quality Cup Test)

- 1) เก็บตัวอย่างผลผลิตกาแฟจากแปลงของเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 8 แห่งๆละ 10 รายๆ ละ 1 ตัวอย่าง
- 2) วิเคราะห์คุณภาพผลผลิตของกาแฟอาราบิก้าในแต่ละพื้นที่ โดยมีผู้เชี่ยวชาญภายในเป็นคณะกรรมการตัดสินคุณภาพการชิม (Testing Committee) เพื่อประเมินคุณภาพกาแฟจากการชิม จำนวน 3 ท่าน และให้คะแนนผลการประเมิน
- 3) ส่งตัวอย่างเมล็ดกาแฟไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก อย่างน้อย 2 แห่ง เพื่อเปรียบเทียบผลกับคณะกรรมการตัดสินคุณภาพการชิม (Testing Committee)

จัดทำเสนอแนะวิธีการปรับปรุงกระบวนการผลิตกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่

สูงแบบโครงการหลวง 8 แห่ง

3.2 ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

วันที่ 4 มกราคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2560

สถานที่ในการดำเนินงานวิจัย

พื้นที่ส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 8 แห่ง ดังนี้

1. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
2. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยฮ่องขุด อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
3. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ อ.เชียงดาว จ. เชียงใหม่
4. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
5. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก
6. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน บ้านป่าเกี๊ยะใหม่ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
7. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน บ้านขุนตื้นน้อย อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่
8. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน บ้านห้วยแห้ง อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่

3.3 งบประมาณในการดำเนินงานวิจัย

450,000 บาท

3.4 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

[illegible]